الفجر سُورة ގެ މާނަ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

سُورة الفجر — އާޔަތުގެ ޢަދަދު (٣٠)

وَٱلْفَجْرِ ﴿١﴾ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ ﴿٣﴾ وَٱلَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِى حِجْرٍ ﴿٥﴾ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ﴿٦﴾ إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ ﴿٧﴾ ٱلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿٨﴾ وَثَمُودَ ٱلَّذِينَ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ بِٱلْوَادِ ﴿٩﴾ وَفِرْعَوْنَ ذِى ٱلْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ ٱلَّذِينَ طَغَوْا۟ فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿١١﴾ فَأَكْثَرُوا۟ فِيهَا ٱلْفَسَادَ ﴿١٢﴾ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ إِنَّ رَبَّكَ لَبِٱلْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾

ތަރުޖަމާ

وَٱلْفَجْرِ ﴿١﴾ ފަތިސްވަގުތު ގަންދީފައިވާ الله ހުވައި ވަޙީކުރައްވައެވެ. وَلَيَالٍ عَشْرٍ ﴿٢﴾ ދިހަރޭގައި (حَجُّ މަހުގެ ފުރަތަމަ ދިހަރޭގައި) ޖޯޑުޖެހެންވާ ކަންތައްތަކާއި وَٱلشَّفْعِ وَٱلْوَتْرِ ﴿٣﴾ ޖޯޑުޖެހެންވާ ކަންތައްތަކާއި އަދި ބީޖެހެން ވާކަންތައްތަކާއި = وَٱلَّيْل = އަދި ރޭގަނޑާއި إِذَا يَسْرِ ﴿٤﴾ = ދިޔަވެގެންދާއިރު (ރޭގަނޑު ހިނގައްޖެއްޔާ) هَلْ فِي ذَٰلِكَ އެކަންތަކުގައިވޭތޯއެވެ.؟ قَسَمٌ ހުވައެއް (ބުއްދިވެރިޔާ ހުވައެއް) لِّذِى حِجْرٍ ﴿٥﴾ ބުއްދިވެރިއަކަށް أَلَمْ تَرَ ކަލޭގެފާނު ނުދެއްކެވީތޯއެވެ.؟ (ވިސްނާވަޑައިނުގަންނަވަނީތޯއެވެ.) كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ކަންތައްކުރެއްވީ ކޮންފަދައަކުންކަން.؟ بِعَادٍ ﴿٦﴾ عَاد ޤައުމުގެމީހުންނާމެދު إِرَمَ ذَاتِ ٱلْعِمَادِ ﴿٧﴾ އިރު ތަނބުތަކުގެވެރި إِرَمُ އެވެ. ٱلَّتِى لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا އެތަނާއި އެއްފަދަ ތަނެއް ބިމުގައި ހައްދަވާފައި ނުވާފަދަ ޤައުމެކެވެ. فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿٨﴾ ބިންތަކުގައި وَثَمُودَ އަދި ثَمُودُ ޤައުމުގެމީހުންނާ (ނުބައިކަމެއްކުރެއްވީތޯއެވެ؟.) ٱلَّذِينَ އެމީހުންނަކީ جَابُوا۟ ٱلصَّخْرَ ހިލަގަނޑު ކޮނޑިމީހުންނެވެ. بِٱلْوَادِ ﴿٩﴾ ވާދީގައި وَفِرْعَوْنَ އަދި فِرْعَون (ގެ ކަންކަމަށް ކުރައްވާފައިވާ ގޮތްތޯއެވެ؟.) ذِى ٱلْأَوْتَادِ ﴿١٠﴾ ކަށިތަކުގެވެރި ٱلَّذِينَ އެމީހުންނަކީ طَغَوْا۟ فِى ٱلْبِلَٰدِ ﴿١١﴾ ބިންތަކުގައި ބޮޑާވެ ނުހައްގުން ބާރުވެރިވި ހައްދު ފަހަނައަޅައި ދިޔައީމެވެ. فَأَكْثَرُوا۟ فِيهَا ފަހެ އެތަން ބިންތަކުގައި ގިނަކުރިއެވެ. ٱلْفَسَادَ ﴿١٢﴾ ފަސާދަވެރިކަން فَصَبَّ عَلَيْهِمْ ފަހެ ދޫކޮށް އެމީހުންގެ މައްޗަށް ދެއްވީއެވެ. رَبُّكَ ކަލޭގެފާނުގެ ރައްބު ބޭނުމްއް ކަލާނގެ. سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾ عَذَابُ ގެ އިޙްސާނު (ގަދަވެގެންވާ عِذَابُ) إِنَّ رَبَّكَ ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނުގެ ރައްބު ބޭނުމްއް ކަލާނގެ لَبِٱلْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾ ކަށަވަރުން އެކަލާނގެ ބިސްނަކުރެއްވުން ކަންތައް ރަގަޅަށް ބެއްލެވިގެންވެއެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(١) ފަތިސްވަގުތު ގަސަމްކުރައްވައި ﷲ ހުވައި وَحی ކުރައްވައެވެ. **(٢)** حَجُّ މަހުގެ ފުރަތަމަ ދިހަ ރޭ ގަސަމްކުރައްވައި ﷲ ހުވައި وَحی ކުރައްވައެވެ. **(٣)** ޖޯޑުޖޯޑަށްވާ ކަންތައްތަކާއި އަދި ބިޖޯޑަށްވާ ކަންތައްތަކާއި ގަސަމްކުރައްވައި ﷲ ހުވައި وَحی ކުރައްވައެވެ **(٤)** އަދި ވޭތުވެގެންދާ ރޭގެ ގަސަމްކުރައްވައި ﷲ ހުވައި وَحی ކުރައްވައެވެ.

(٥) ފަހެ މިކަންކަމުގައި ބުއްދީގެ ވެރިއަކަށް ޤަބޫލުވާނޭ ހުވައެއް ނުވާނޭތޯއެވެ. (ވާކަން ކަށަވަރެވެ.)

- ދަންނައެވެ. މިސޫރަތުގެ ކުރި ހަތަރު އާޔަތުގައި އެވާ ހަތަރު އެއްޗަކާއިމެދު مُفَسِّرُ ންގެ ބަސްތަފާތުވެގެންވެއެވެ. އަޅުގަނޑު މިތާގައި އެޅީ އެންމެ މަޝްހޫރު ހަމަޖެހުނު ބަސްތަކެވެ. وَاللهُ أعلم.

(٦) ފަހެ عَادُ ގަބީލާގެ މީހުންނާމެދުގައި ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ކަންތައްކުރެއްވީ ކޮންގޮތަކަށްކަން ކަލޭގެފާނު ވިސްނާ ފިކުރު ނުކުރައްވަނީހެއްޔެވެ؟ (އެމީހުން ނުކިޔަމަންތެރިވި ހިނދުން އެކަލާނގެ އެމީހުން ހަލާކު ކުރެއްވިއެވެ.) عَادُ ގަބީލާގެ މީހުންނަކީ ސަލާމް ލެއްވި هُودُ ގެފާނުގެ ޤައުމުގެ މީހުންނެވެ.

(٧) އެމީހުން އުޅުނު ތަނަކީ ކިޔަނީ إِرَمُ އެވެ. އެއީ ބޮޑެތި ތަނބު ތަނބު ޖަހައިގެން ގެދޮރުބައިކޮށެވެ. (ނުވަތަ އެއީން މީހުންގެ އިސްކޮޅު ތަނބަށް ފަދައެވެ. އެއީން މިޒަމާނުގައި ބާރުގަދަ ހުނަރުވެރިކަމުގައި ވިއެވެ. **(٨)** އެފަދަ ފަރުވަރުގަދަ ބަޔަކު އެޒަމާނުގައި އުފެދިފައެއް ނުވާކަމުގައި ވިއެވެ. ދެންފަހެ އެމީހުންވެސް ނުކިޔަމަންތެރިވިހިނދުން ﷲ އެމީހުންވެސް ހަލާކު ކުރެއްވިއެވެ. ގަދަވައެއް ފޮނުއްވައި އެމީހުން ހަލާކު ކުރެއްވިއެވެ. މަރުވެދިޔައީއެވެ. އެވައި އަދިވެސް ކަނޑުވާލާފައި އިސްލާމްދީނަށް އުޅުނުގައި ބިމަށް ޖެހިފައި ވިއެވެ. ދެންއޮންނަނީ ކުރިއަށްބިރު މަރުވެ ފަހުއްވެ. والعياذ بالله .....

(٩) އަދި ثَمُودُ ގަބީލާގެ މީހުންނަށް ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ކަންތައްކުރެއްވީ ކޮންގޮތަކަށްކަން ވިސްނާ ފިކުރު ކޮށް އިބުރަތް ހާސިލު ނުކުރައްވާނޭހެއްޔެވެ؟ ثَمُودُ ގަބީލާގެ މީހުންނަކީ سَلام ލެއްވި صَالح ގެ ގެފާނުގެ ޤައުމުގެ މީހުންނެވެ. އެމީހުންނަކީ ފަރުބަދަ ކޮށް ގެދޮރު ހަދައިގެން ފަރުބަދަފުށުގައި ގެދޮރު ހަދާ ހުރި މީހުންނެވެ. ހިލަ ކޮށައި ގެދޮރު ހަދާ މީހުންނެވެ. އެއީ مَدَائن ކިޔާ ތަނެކެވެ. ގަދަފަދަ ބޮޑުގަދަ ބައެކެވެ. މިމީހުންވެސް ނުކިޔަމަންތެރިވި ހިނދުން ﷲ ހަލާކު ކުރެއްވިއެވެ. އެމީހުންނަށް ޖެހުނީ ގަދަ އަޑު ޖެހުމެވެ. އެއަޑު ފެނުނު ގަދަކަމުން ހިތްތަކެއް ފަޅައިގެން މަރުވެ ތަނޑުވިއެވެ.

(١٠) އަދި ކަލޭގެފާނު ވެރި فِرْعَون އާއި މެދު ﷲ ކަންތައްކުރެއްވި ގޮތް ނުބަލަނީހެއްޔެވެ؟ އެގޮތުގައި ފިކުރުކޮށް ޢިބުރަތް ހާސިލު ނުކުރަނީހެއްޔެވެ. فِرْعَون އަކީ ކަލޭގެފާނު ވެރި فِرْعَون އަށް ހިތްހަމަ ހާސިލު މީހުންގެ ހަމަ ކަލޭ ގެންގުޅުއްވި ބައެވެ. ހަމަ ކަލޭޖެހި ހަމަސްކުރި ހަމަ ކަލޭއަށް އަހަރެމެންގެ ހަތަރު ބަދަލު ހިފުރުމުގެ މީހުންގެ ކަމުގައިވެއެވެ. އަދި އެހެން ގޮތްގޮތުން ހިތްހާކަމުގައި ވިއެވެ.

(١١) މިބައިމީހުންނަކީ މިސްރުމީހުންނާއި ޤައުމު ތަކާއި (عَادُ ގަބީލާގެ މީހުންނާއި ثَمُودُ ގަބީލާގެ މީހުންނާއި فِرْعَون އާއި އޭނާގެ ޤައުމު) މީހުންނަކީ އެމީހުންގެ ތަންތަން ފަސާދަކޮށް ނުކިޔަމަންތެރިކަމާއި ބޮޑާކަމުގައި ހައްދު ފަހަނައަޅައިގެން ދިޔަބައެކެވެ.

(١٢) އެމީހުން އެތަންތަނުގައި ނުލަފާކަންތަކާއި ފަސާދަކުރުންތައް ގިނަ ކުރިއެވެ.

(١٣) ދެންފަހެ ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ އެމީހުންނަށް ގަދަފަދަ ގޮތެއްގެ عَذَابُ ދެއްވިއެވެ.

(١٤) ދެންފަހެ ކަލޭގެފާނުގެ رَبُّ ވަނީ ކަންމަތީ މިހާރު ކުރާކަމެއްކަމަށް ބަލަހައްޓަވަމުން ބަލައިގަތުމަށް ކަމަށް މަޖާގެއްސުން މަތީގައެވެ. (އާ މިޢިބާރަތް ބޮޑަށް ސުވާލުކުރާކަށް. (މިހާރުވެސް މިސާލަކަށް ބަސްކުޅުއްވަ!) ބަލައިގެންވެސް ކަލޭގެފާނަށް ހަމަ އެފަދަބަދަލުތަކާއި ފައިދާތަކެއް.)

فَأَمَّا ٱلْإِنسَـٰنُ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ فَأَكْرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُۥ فَيَقُولُ رَبِّىٓ أَهَـٰنَنِ ﴿١٦﴾ كَلَّا ۖ بَل لَّا تُكْرِمُونَ ٱلْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَحَـٰٓضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾ وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾ كَلَّآ إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ وَجَآءَ رَبُّكَ وَٱلْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾

ތަރުޖަމާ

فَأَمَّا ٱلْإِنسَـٰنُ ފަހެ އިންސާނާ ދަންނަވަމެވެ. إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ رَبُّهُۥ އޭނާގެ رب އޭނާ އިމްތިޙާން ކުރައްވައިފިއްޔާ فَأَكْرَمَهُۥ وَنَعَّمَهُۥ ފަހެ އެކަލާނގެ އޭނާއަށް ކަރާމާތް ހިއްތަވައި نِعْمَة ދެއްވައިފިއްޔާ فَيَقُولُ ފަހެ އޭނާ ބުނާނެއެވެ. رَبِّىٓ أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾ ތިމަންގެ رب ތިމަންނަށް ކަރާމާތް ހިއްތަވައިފިއެވެ. وَأَمَّآ إِذَا مَا ٱبْتَلَىٰهُ އަދި ދަންނަވަމެވެ. އެކަލާނގެ އޭނާ إمْتِحَانُ ކުރައްވައިފިއްޔާ فَقَدَرَ عَلَيْهِ އަދިއެކަލާނގެ އޭނާއަށް ތަދުކުރައްވައި ފިއްޔާ رِزْقَهُۥ އޭނާގެ ރިޒުޤު فَيَقُولُ ފަހެ އޭނާބުނާނެއެވެ. رَبِّىٓ أَهَـٰنَنِ ﴿١٦﴾ ތިމަންގެ رب ތިމަންނަށް އިހާނާތްކޮށް ހިއްތަވައިފިއެވެ. كَلَّا ۖ އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެންނޫނެވެ. (އިންސާނާގެ އެ ދެ ޙާލަތުގައިވެސް އޭނާ އެ ބުނި ގޮތަކަށް ނޫނެވެ.) بَل އަދި ކިހިނެއް ހެއްޔެވެ؟ لَّا تُكْرِمُونَ ތިޔަބައިމީހުން (ބައްޕަމަރުވެދިޔަ ކުދިން) ކަރާމާތް ނުހިފައެވެ. ٱلْيَتِيمَ ﴿١٧﴾ އަދި ކާއްޗަކަށް وَلَا تَحَـٰٓضُّونَ އަދި ތިޔަބައިމީހުން ހިތްވަރު ނުދެމެވެ. އެދުންވެރި ނުކުރައްވާތެވެ. عَلَىٰ طَعَامِ ٱلْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾ މިސްކީނުންނަށް ކާންދިނުމުގެ މައްޗަށް وَتَأْكُلُونَ ٱلتُّرَاثَ އަދި ތިޔަބައިމީހުން ވާރުތަ މުދާ ކަނީއެވެ. أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾ ދިނަ ކެއުމަކުން وَتُحِبُّونَ ٱلْمَالَ އަދި ތިޔަބައިމީހުން މުދަލަށް ލޯބި ކުރަނީއެވެ. حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾ ގަދަ ލޯތްބަކުން كَلَّآ އެއްގޮތަކަށްވެސް އެހެން ނޫން އެކަށީގެން ނުވެއެވެ. إِذَا دُكَّتِ ٱلْأَرْضُ ބިންގަނޑު ތެޅި ގަނޑުފުޅާވެގެން دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾ ގަދަފޫޅުކޮށް ތެޅިގަތުމުން وَجَآءَ رَبُّكَ ކަލާނގެ ތިބާގެ رب ވަޑައިގަންނަވައި وَٱلْمَلَكُ އަދި މަލާއިކަތުން ބައިބައިވެގެން صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾ ސަފުސަފަށް (އެއްސަފަށްފަހު އަނެއްސަފު)

إجْمَالِي މާނަ

(١٥) އިންސާނާގެ ހާލުދަންނަވައިދެވެ. އޭނާގެ رب އޭނާ إمْتِحَانُ ކުރެއްވުމަށްޓަކައި އޭނާއަށް އިކުރާމްކޮށްދެއްވައި ހިއްތަވައި އަދި نِعْمَة ދެއްވައިފިއްޔާ އޭނާ ބުނާނެއެވެ. އަހުރެންގެ رب އަހުރެންނަށް މާތްކަން ހިއްތަވައިފިއެވެ. ދެންވަރަށް ގަދަފާނެއެވެ.

- އޭނާ ހިތަށްއެރީ އޭނާގެ ރަބުގެ ޙަޟްރަތުން الله އޭނާއަށް كَرَامَة ދެއްވީ ކަމަށެވެ. މިދަރަނީވެސް އޭނާ ޙައްޤުވާމީ އެކަމަށް ދިނުމުދެއްވާމި نِعْمَة ދެއްވީ ކަމަށެވެ. ނަމަވެސް އެއީ އެއްޗެއްކަމަށްވެސް އެނގޭގޮތަށްދޭފާނެވެ. އެއީ ހަމަ إمْتِحَانُ އެވެ. ދެންއެވެގެނެ އޭނާ الله އަށް ޝުކުރު ކުރަން ހަދާނެތިވެއްޖެނަމަ އޭނާ ފާއިތުވާނެއެވެ.

(١٦) އަދި ދަންނައެވެ. އިންސާނާ إمْتِحَانُ ކުރެއްވުމަށްޓަކައި އޭނާގެ رب އޭނާގެ ރިޒުޤު މަދުކުރައްވައި ދަތިކުރައްވައި ދަތިކުރައްވައިފިއްޔާ އޭނާ ބުނާނެއެވެ. އަހުރެންގެ رب އަހުރެންނަށް އިހާނާތް ހިއްތަވައިފިއެވެ. މިއެވެ.

- ދަންނައެވެ. މިދުނިޔޭގެ ދުނިޔަވީ ވާހަކަތަކުން ވިސްނާއިރު ދަރިވަރުންނަށް ކަމެއް ވިސްނާނުލެވޭ ކަމެވެ. މީހުން ދުނިޔެއަށް އުފެދިފައިވާ ހާލަތުގައި ރިޒުޤު ދަތިކުރައްވައި ރިޒުޤު ފުޅާކޮށްދެއްވާ الله ގެ كَرَامَة ހިފަހައްޓަވާދީފިޔަކަށް ނުވާތީއެވެ. އަދި އެބައިމީހުން ފުރިހަމަ ކަމަށް الله ގެ ހަޟްރަތުން ރިޒުޤު ފުޅާކޮށް ދެއްވަނީ ކަމަށް ނުހެދުމަށެވެ. އެއީ ހަމައެކަނި ފާހަގަ ކުރުމަށް ޝުކުރު ކުރުމަށް ބައްދަލުވުމެވެ. ހަމަ ރިޒުޤު ދަތިކުރައްވާ ކަލޭގެ ހާލަތުވެސް ބައްދަލުވުމެކެވެ. އަދިވެސް އެކަލާނގެ ދެކެވޭ ގޮތަށް ކަންތައްތައް ކުރެވެއެވެ.

(١٧) އިންސާނާ އެ ދެ ހާލަތުގައިވެސް (އެބަހީ ފުށުއަރާ ކަމުގައި އަދި ދަތިކަމުގައިވެސް) އެފަދައިން ނުބައި ހުރި ކަމެވެ. ކާފަރު ހާލަތުގެ މީހުން ހިތްވަރު ނުކުރައްވާ ކަމުގައި ހިތަވަރު މިނިވަންވެސް އެތަކެއް ބައިތަކެއް ޙާލުތަކެއް ވެއެވެ. އަދި ހާދިޘްތަކެއް ނުވެއެވެ. ދެން މިނިވަންވެސް ބަލަހައްޓަން ނުދޭ ހަތަރުވަނަ ދަރިވަރަކުވެސް ހުރިހާ ކަމެއް ބޭނުންކުރިއެވެ. މިއީ ތިމާގެ ހާލަތުގެ ނުވަމުން ރަޙުމަތުގެ ނިޢުމަތެވެ.

(١٨) އަދި ނިކަމެތިން ދިނުމަކީ ކިޔެވުމަށް މިސްކީނުންނަށް ހިތްވަރު ނުދެއްވައެވެ. ޔަތީމުން ބަލަހައްޓައިދިނުމަށް އެކަމަށް އުޅުމަކީ ކަމަށް ނުވާ ނުބައިކަމެކެވެ.

(١٩) ޔަތީމުން މިރުހުން ވާރުތަވެރިކަން ކޮށްފައިވާ މީހުން ކަމެއް ކުރެއެވެ. ހަލާލު ހަރާމް ތަފާތުނުކޮށް އެއްކޮށް ކާނެއެވެ. ހަރާމްގެ އަމުދުން ބަލައިގެން ލިބޭތީ ކާވަރެއް ނުވެއެވެ. މިއީ ދުނިޔެ ވަގުތީ ގޮތުން ހޯދުމުގެ ހާލަތެވެ. ހަރާމް ދުނިޔެ ކޭތީ ޙައްޤުތައް ބެހިގެން ގޮސްފައިވާ ވާރުތަވެރީންގެ ހައްޤު ކާކަށްވެސް ނުވެވުނެވެ. އެބުރުން ގިނަ ހަލާލު މުދަލުގެ ހާލަތެއް ދެކެން ނުވެއެވެ.

(٢٠) އަދި ދުނިޔެ ވަރަށް ގިނައިން ލޯބިވެރިކަން އެކުލެވިފައި ވާ ތަކެތިވެއެވެ.

(٢١) އެކަމަކުވެސް އެފަދައިން ކާފަރުން ހަމަޖެހޭނެ ވަގުތެވެ. (ޤިޔާމަތްދުވަހުން) ބިން ގަދަކަމާއި ހަރުކަމާއެކު ހަލާކު ވާނެއެވެ. އެއީ ބިމާއި ފަރުބަދަތައް ހަޅުއެޅިގެން ބޮޑުވެގެން ދާނޭ ވަގުތެވެ.

(٢٢) އަދި ކަލާނގެ ޙަޟްރަތުން ހާލަތަކަށްވުރެ ބޮޑު رب (ކަލާނގެ ވަޙީގެ ދުވަހު ފާހަގަކުރެއްވުމަށްޓަކައި) ވާޖިބުވާ ހުކުމްތަކަށް އަދި މަލާއިކަތުން ސަފުސަފުން (ސަފްބަސްތާ ސަފުން) ވަޒަނު ވާނެއެވެ. ޤިޔާމަތް ދުވަހު ހާޒިރުވާނެއެވެ. (އެދުވަހަކީ ވިސްނާނެއެވެ.)

وَجِاْيٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۚ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾ يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى قَدَّمْتُ لِحَيَاتِى ﴿٢٤﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾ وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ ٱرْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ فَٱدْخُلِى فِى عِبَٰدِى ﴿٢٩﴾ وَٱدْخُلِى جَنَّتِى ﴿٣٠﴾

ތަރުޖަމާ

وَجِاْيٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ ۚ އަދި އެދުވަހުން ނަރަކަ ގެނުވޭނެއެވެ. يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ ٱلْإِنسَٰنُ އެދުވަހުން އިންސާނާ ހަނދާންކުރާނެއެވެ. وَأَنَّىٰ لَهُ ٱلذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾ އޭނާއަށް ދެން މިއަދު ހަނދާންކުރުމުން ފައިދާއީ ކޮންތަނެއްހެއްޔެވެ. يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى އޭނާ ބުނާނެއެވެ. އަހަރެން ކާށްކިޔަ ރަނގަޅު ވީސާނެއްޔެވެ.؟ قَدَّمْتُ لِحَيَاتِى ﴿٢٤﴾ އަހަރެންގެ މި ހަޔާތަށް (އާޚިރަތުގެ) އިސްކުރިނަމަ فَيَوْمَئِذٍ ދެން އެދުވަހުން لَّا يُعَذِّبُ ޢަޛާބު ނުދެއްވާނެއެވެ. عَذَابَهُۥٓ އެކަލާނގެ ޢަޛާބު ދެއްވާފަދަން (ގޮތަކަށް) أَحَدٌ ﴿٢٥﴾ = ހަމައެކަކުވެސް وَلَا يُوثِقُ އަދި ނުބަނދެވޭނެއެވެ. وَثَاقَهُۥٓ އެކަލާނގެ ބަނދަނާ ވަރަން أَحَدٌ ﴿٢٦﴾ ހަމައެކަކުވެސް يَٰٓأَيَّتُهَا ٱلنَّفْسُ ٱلْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾ އޭ އީމާންކަމާއި ޔަޤީން ކަމުން މުޠުމަޢިންވެފައިވާ ހަމަޖެހިލުންވާ މާތްރަސްކަލާނގެ ނަފްސުވާހެވެ. (އާމާތް މީހާއެވެ.) ٱرْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ މިތަނުން ތިބާގެ ވެރިކަލާނގެ رب ގެ حَضرَةْ އަށް އެނބުރި އަންނާށެވެ. رَاضِيَةً ރުހިގެންވާ ހާލު (އެކަލާނގެ الله ގެއްލި ދެއްވާފައިވާ ސަވާބަށް ރުހިގެންވާ ހާލު · مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾ އަދި (އެކަލާނގެ حَضرَةْ ގައި) ރުހިވޮޑިގެންވާ ހާލު. فَٱدْخُلِى فِى عِبَٰدِى ﴿٢٩﴾ ދެން ތިބާ މަތިވެރި ރަސްކަލާނގެ (صَالِحُ تَقْوَىٰ ވެރި)އަޅުންގެ ތެރޭގައި ވަންނާށެވެ. وَٱدْخُلِى جَنَّتِى ﴿٣٠﴾ އަދި މަތިވެރި ރަސްކަލާނގެ ސުވަރުގެއަށް ވަންނާށެވެ.

إجْمَالِي މާނަ

(٢٣) ނަރަކަ އެދުވަހުން ގެނެވޭނެއެވެ. ދެން އެދުވަހުން އިންސާނާ- އެބަހީ ކާފިރު އިންސާނާ ހަނދާން ކުރާނެއެވެ. އޭނާ ދުނިޔޭގައި ކުރި ނުބައިކަންތައްތައް ހަނދާންވާނެއެވެ. އެކަމަކު ދެން މިއަދު އެކަންކަން ހަނދާންވުމުން އޭނާއަށް ކޮން ފައިދާއެއް ހެއްޔެވެ؟ ކުރިމަތިވާނީ އޭނާގެ ގެއްލުމެވެ.

(٢٤) އަދި އޭނާ ބުނާނެއެވެ. އަހުރެންގެ ދިރިއުޅުމަށް ހެޔޮ އަމަލު އިސްކޮށް ފޮނުވިނަމަ ކޮންފަދަ ރަނގަޅެއް ހެއްޔެވެ. (އެކަމަކު ދެން ހަމަ ހުސް ނަދަމް އެވެ.)

(٢٥) ފަހެ އެދުވަހުން އޭނާގެ އަޒާބު ދެއްވާފަދަ ހަމައެކަކުވެސް އަޒާބު ނުދެއްވާނެއެވެ. އަޒާބު އެހާ ގަދަވާނެއެވެ

(٢٦) (އަދި ކާފިރުންނާއި ހިތިހާއިން ކަފުރުވެރިންގެ) އޭނާގެ ބަންދަށް ވަރަކަށް ހަމައެކަކުވެސް ނުބަނދުވާނެއެވެ. (އެވަރަށް ބަންދަވާނެއެވެ.)

(٢٧)،(٢٨) މުއުމިނުންނަށް މުޅިން ހަމަ قِيَامَة ދުވަހުން ނިކުމެއްވާނެއެވެ. ދީނަށްޓަކައި تَوْحِيْد ގެންގުޅުން އަދިވެސް އެހެނިހެން ކަންކަމަށް ރުހިވޮޑިގެންވާ ގޮތަށް ކިޔާނެއެވެ. ﷲ ދެއްވި ދިނުމަށް ސަވާބައި ދަރުމަ އަށް ރުހިގެންވާ ހާލު އަދި އޭނާގެ ތިބާއަށް ރުހިވޮޑިގެންވާ ހާލު ތިބާގެ رب ގެ حَضرَةُ އަށް އެނބުރި އަންނާށެވެ.

(٢٩) (އަދިވެސް އޭނާގެ އަޅުންގެ) ތިމަންރަސްކަލާނގެ صَالِحُ تَقْوَى ވެރި އަޅުންގެތެރޭގައި ވަންނާށެވެ.

(٣٠) އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ ސުވަރުގެއަށް ވަންނާށެވެ.